

ДІЛО

виходить щоденно передполуднем

**РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:**
Львів, Ринок 10. II. пов.
Конто почт. шод. 143.322.
Адреса для телеграм:
„Діло“ Львів.
Нач. Редактор приймає
від 10—11 год. передпол.
Реклама не лагодиться.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно в краю 4-20 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
Я. Америк 1 дол., Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 7-50 зл., Німеччині 7-30
зм., Швейцарії 7 фр. фр.,
Чехословаччині 30 ч. з., Ру-
мунії 150 лей, Болгарії 7-50
зл., Австрії 7-30 зл. Зміна
адреси 1 зод.

**В справі оголо-
шень звертатися
до Адміністрації.**
ЦІНА
ОДНОГО ПРИМІРНИКА
17 сот.

Видає ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО“

Начальний редактор д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

ВІДКРИТТЯ КАРНАВАЛУ!

Вечерниці Українського Спорт. Тов-а УКРАЇНА

1176

7-го ЛЮТОГО Ц. Р.

2-2

Українські послы і сенатори до Українського Народу.

Інтерв'ю Посла Українського Клобу з приводу конфіскації майфесту Українських Послів і Сенаторів до Українського Народу. Державна Прокуратура при окремій картці Суду в Львові сконфіскувала в щоденнику „Діло“ ч. I, з дня 1. січня 1925 ось яку статтю:

В осени 1922 року український народ, що опинився під польською владою, вибрав нас зпоміж себе і вислав до Варшави, до польського сойму і сенату, щоби там боронили ми його права та боролися проти криад, яких народ наш під тою владою увесь час зазнає.

Ми присягнули своєму народові його права боронити і скільки сили чашої боротися проти тих, хто народ наш криєдить.

Ставши в соймі й сенаті, ми, слухаючися наказу свого народу та своєї совісті, виразно заявили польському урядові й польському народові перед цілим світом, що наш народ український не може зректися свого найсвятішого права — само-
жу бути господарем на своїх споконвічно українських землях.

Ми рішуче заявили:
що земля, яку народ наш своїм потом-кровню пілі віки поливав, належить тільки нашому українському народові;

що польське осадництво й колонізація української землі видирає ту землю від безземельного й малоземельного народу нашого та позбавляє його єдиного засобу до життя;
що накладання на знищений війлою край наш величезних, у світлі нечуваних податків, приносить нашому народові страшне зубожіння;
що закриття українських шкіл, налявання народів нашому освіті на жові йому рідній українській, нато-
місь насильне запровадження по наших селах і містах чужої школи польської, закриває світ народові нашому, приводить його до стра-
шної темноти;

що відбирання церков та перероблювання їх на римо-католицькі ко-
тели, закриття православної па-
рафій та ріжні втручання уряду в справи віри нашого народу, як на-
пр. примусове запровадження гри-
горіанського календаря (нового сти-
лю) в його церковно-релігійне жи-
ття, є виразним походом проти пра-
дідівської віри нашого народу укра-
їнського, направленим на її при-
ниження і знищення.

Ми заявили польському урядові та польському народові, що наш український народ з усім тим, що з ним твориться, ніколи добровільно не погодиться, а що свої права він завжди буде боронити.

На ту цілком легальну боротьбу нашого народу польський уряд одповів стрілими утисками. Ба-
гато наших селян, робітників та інтелігенції запроторено до тюрем, де вони довгими роками мучаться. В самій львівській тюрмі сидять сот-

ні народу українського, а скільки-ж то пропаде його по тюрмах у інших містах: у Львові, Рівному, Ковелі, Бересті, Бережанах, Пинську?...

Недавно окружний суд у Луцьку засудив 14 людей, переважно молодих наших хлопців, на чотири роки тяжкої тюрми на донос тих платних і добровільних польських шпиків, що у великому числі грабують по нашому краєві, чіпляються до народу нашого, провокують його та штучно створюють політичні процеси. Польські суди не милують наших людей.

Краї наш, колись багатий, лежить тепер, по світовій війні, в руїнах; люд наш стогне від своєвілля адміністрації, поліції та польських шпиків, од несумірних податків, кинутий у безпросвітну пітьму...

Усього того, що в краєві нашому діється, ми не хочемо.

Про все те голосно ми говорили й говоримо в соймі й сенаті. Так саме і на своїх посольських вічах та на інших зібраннях перед народом українським, перед Вами, нашими виборцями, ми говоримо та виносимо причини всього лиха нашого.

Колюча правда не подобається урядові, не подобається тим Полякам колоністам і осадникам, що до нашого краю наїхали, не подобається адміністрації, поліції та шпикам польським, — і за те вони лютують.

Забитий, залканий люд наш або в тюрму мусить йти, або мовчати. І тільки ми, послы Ваші, — здавалося — могли вільно правду в вічі говорити та про кривди на-
рода нашого голосно кричати.

Але, щоби люде не чули теї правди, не знали нічого, сиділи мовчки та покірливо гнули свої спини, пачи положення заповзялися і нам, виборцям Вашим, уста замкнути.

Поліція з накату свого начальства останніми часами почала забороняти наші посольські віча і розганяти людей, що зібралися послу-
хати свого посла та до його рук скласти свої скарги. Але й того ще було замало: підшукувалося при-
чини, аби працю нашу на користь народу нашого зовсім унеможливи-
ти. Так, зорганізоване в Почаєві польське осадництво своїм доносом та наклепами допомогло рішучо-
му прокураторові потягнути до суду трьох наших послів — Павла Васильчука, Сергія Козицького й Максима Чучмая — за те, що 26. серпня 1923 р. на вічі в Почаєві вони розказали людям чимало не-
приємної для Поляків правди. 18. і 19. грудня ц. р. польський сойм ухвалив видати судові цих трьох послів, що чесно служили своєму народові. Телес їх подбавлено по-

сольської недоторканості і поль-
ський суд їх буде судити.

Як судять польські суди наших людей — ми вже добре знаємо...

Пачи положення думають, що убоють вони душу нашого народу, що змусять його до шкловитої по-
кори собі, що замкнут уста нам-
послам, щоби не говорили ми їм гіркої правди.

Але ми заявляємо, що ніякі за-
лякування не змусять нас одступи-
тися від оборони нашого народу, який нас вибрав. Як досі, так і далі ми твердо будемо стояти на сто-
рожі наших прав і сміливо перед цілим світом будемо кричати: крив-
да чиниться нашому народові під Польшею!

Звертаючися в отсми листом до тебе, наш народе український, до Вас, виборці наші, ми кличемо: не бійтеся стояти за свої права; знайте, що без боротьби і жертв ніхто ніколи не доходить своїх прав!

Гуртуйтеся коло наших українських просвітних і політичних організації, бо боротьба вимагає сили, а сила — тільки в гурті, в єднанні!

До легального єднання, до ле-
гальної боротьби за свої права ми кличемо. Отже не лякайтеся нічого і перед невдачами не падайте духом!

Майте терпіння і вірте, що наша правда до нас прийде!

Послы: А. Братунь, П. Васильчук, В. Дмитрюк, С. Мозичинь, Б. Ко-
зубський, С. Любарський, С. Ма-
ківка, С. Підгіський, С. Хруць-
кий, М. Чучмай.

Сенатори: Д. Герштанський, О. Нар-
пикський, Л. Маринович, О. Ле-
чанівська, І. Пастернак, М. Чер-
нявський.

Подаючи це до відом. міністрові і т. д.
Варшава, 20. січня 1925.

Виконавчий розпорядок до шкільного закону для „кресів“.

1.

Щож постановляє той розпорядок?

В першу чергу розпорядок обмежує сітку шкільництва, постано-
вляючи, що в одній місце-
вості може бути тільки одна школа (§. 2), себ-то або польська, або утравістична (польсько-
українська чи польсько-білоруська), або вкінці „меншостева“ (українська, білоруська або литовська) (§. 4). Відсоток українського, білоруського і литовського населення, що управноє родичів до виступу (sic!) з домаганням заповнення їх дітам науки в матірній мові, озна-
чується на основі вислідів останнього загального перепису населення (§. 5).

Відомо прецінь, що той за-
галівний перепис не має нічого спільного зі загальністю, що він був бойкотований усім українським населенням взагалі, а галицьким з окрема,

що десятки і сотки тисяч українських громадян головно по містах від-
гнулися від участі в переписі (так на прик. останній перепис виказує у Львові 14 тисяч Українців замість фактичного числа 50 тисяч, у Станіславові 5 тисяч замість 13 до 14 тисяч і т. д.).

Нова тактика фашизму.

Залізі методи. — Новий декрет. — Доля виборчого проекту. — Роль лібералів.

Провідник фашизму ще раз виступив у полі Наполеона. На ментальну слабкість, коли обіцяв зміну виборчої реформи в напрямку нормалізації відносин і знову вернувся до „залізних методів“ у боротьбі з опозицією.

Дискусія над виборчою реформою в парламенті та сенаті ще нескінченна, і хто зна, чи скінчиться. Останні звістки кажуть, що провідники опозиції, три бывші прем'єри Джолітті, Орландо та Саландра, мають ще раз стриматися від участі в дискусії, побоюючись, що їх аргументи та протести лишаться горохом об стіну. Але й це їх рішення не є ні остаточне, ні довічне. Італійська неурядова преса знову підпала під ілюзії глді: за найменшу критику уряду її конфіскують. Вона почала, замість вступних статей, обмежуватись на політичній хроніці, з обережними коментарями.

Фашистський уряд видав спеціальний декрет проти тайних товариств, забороняючи належати до них державним та адміністративним

урадовцям. Цей декрет звернений головним чином проти масонських лож, яких існувало в Італії публічною тайною. „*Popolo d'Italia*“ висловлює явну боротьбу з масонською, гебрийською, протестантською, атеїстичною, більшовицькою і республіканською інтернаціоналом, які, бувавши, одною лавою хотять знищити фашизм у „святій році“. Той дні пізніше, до перших промов опозиційних послів, міністр внутрішніх справ повідомив кабінет, що поліція заарештувала 111 підозрюваних революціонерів і припинила 120 організацій товариств „*Italia libera*“.

Парламентська комісія, що радила над зміною виборчого проекту, ввела в нього такі складні поправки і сотворила таку попутану систему, що покищо важко злати собі справу з його реальним значенням. Ясно одно: що коли вибори, згідно з першим проектом не могли відбутись раніше як у маю, то тепер при новій системі, їх відкладають аж до осені. Не диво,

звіна мови навчання в ініціативи заінтересованих родичів шляхом, поданим в попередніх параграфах (8, 9, 10, 11 і 12). А саме коли вплине додання переміни української, білоруської чи литовської школи на польську від родичів 20-ти дітей, тоді школа стає двоязычною, якщо інших дітей (українських, білоруських чи литовських) є 40, а як менше (нпр. 39), то школа стає польською (§ 13). Про залучення двох окремих шкіл з українською або білоруською мовою навчання в одну двоязычну рішає куратор (§ 15). Цей параграф є вершом мудрости міністерського розпорядку. Тільки подумати: коли в якійсь місцевості є дві українські або білоруські школи, то про їх ліквідацію і переміну на одну двоязычну рішає куратор. І тут вже навіть не подано процедури ліквідації, не покладаючи на попередні параграфи (8, 9, 10, 11 і 12), тільки відповімо до свого гумору

куратор перемінює дві українські школи на одну двоязычну. *Sapienti sat!*

Як має виглядати та двоязычна школа, які предмети мають вчитись по українськи, а які по польськи (крім очевидно навчання по польськи державної мови, польської історії і науки про сучасну Польщу) вирішити окремий розпорядок (§ 16).

В перехідній добі, себто в шк. році 1924/25 поданий в §§ 9 і 13 речиниць декларативного „плєбісциту“ пересувається з дня 31. грудня на 31. березня, а речиниць контрактів (згідно з § 10 і 13) на 31. травня.

Так представляється „ліберальний“ закон, що закрючує деякі постанови про організацію шкільництва тільки у відношенні до загального (приселюдного) шкільництва в світі знаменитого виконавчого розпорядку міністерства освіти. М. Ч.

Декляції можна вносити на прохання цілого шкільного року, але важні будуть (уважати) з початком найближчого шк. року тільки внесені до 31. грудня попереднього року (§ 9). Про факт внесення родичами найменше 40 дітей до школи повідомляє шк. інспектор перед 1. лютим населення свого шк. округу, щоб спонукати контракцію за внесеним до школи повідомленням в державній мові. Домагання навчання в державній мові будуть прийняті до реалізації з початком найближчого шк. року, якщо їх внесуть до 30. квітня. Свої повідомлення комунікує інспектор населенню через вивіщення відповідної оповістки в льокалі громадського уряду, а як такого нема, то в іншому видному місці (якому?), тільки не в шк. будинку (§ 10).

Колиж заїде konieczність вирішити справу мови навчання на терені, де ще нема шк. сітки, то перш усього слід його попередити означенням шкільного округу (§ 11). Шк. інспектор, маючи в руках декларації, переіриши їх важність і зробивши відповідну контракцію для супрематії польської школи на українській чи білоруській території, „в такому речині, щоб справа могла бути вирішена перед початком найближчого шк. року“, а найпізніше до 31. травня предкладає кураторові свої внесення в справі мови навчання з всіми матеріалами, деклараціями, квестіонуванням їх важности і т. и. Маючи їх в своїх руках, шк. куратор рішає на протязі місяця про мову навчання в даній школі і повідомляє про це мешканців даної місцевости шляхом відповідної оповістки в льокалі громад. уряду (гл. § 10), а крім того одного з декларантів, що домагається державної, і одного, що домагається недержавної мови навчання в школі. Від рішення куратора лишаться поковидження відклик до міністерства освіти на протязі 14-ти днів від оглошення в льокалі громад. уряду (§ 12).

Існуючі в ханді заіснування закону прилюдні загальні школи задержують дотеперішню мову навчання, однак може наступити

елемент відповідає значно більше італійській владі, ніж справжній музичній драмі. Лібрето є тільки на те, щоб композитор міг висловити та передати в тони свої суб'єктивні почування; — це тільки егоцен-тичний настрій, що не раз ідує більш або менш у розріз із текстом. Та саме у цьому тр. ба добувають великий успіх ново-італійської драматичної музики в цілій Європі. Вона прийшла перед світове форум у часі, коли суспільність, стомлена операми вагнерівської і повагнерівської епохи з її філософсько-етичними проблемами, забавляла більш легкою, змисловою музикою. Публіка хотіла живити й уповаити шаром звуку, а не висилювати свого духа для розуміння „вченої“ музичної драми. Це зрозуміли веристи Маскні і Леонавалла, зрозуміли і Пучіні, який був свідомий того, чого сучасна публіка хоче і що вона є в силі зрозуміти. Ця сприятлива конюнктура причинилася у великій мірі до успіхів музи Пучіні.

Приглянувшись близьке постороннім музичним впливам, яким підлягав Пучіні, мусимо зупинитися не так на впливі Вагнера, як на впливах натуралістичної французької опери, якої класичним зразком є Бізета „*Carmen*“, та на сентиментально-ліричному напрямку в операх Гунода й Томаса, аж до Маскні включно. Зокрема в „*Bohème*“ і „*M. Butterfly*“ переважає легкий, конверзативний стиль, а партії Мімі й Баттерфляй споріднені з типами французьких ліричних субреток; так само як Тоска викидає багато романтично-драматичних рисів а-ля Бізет і Опподі Сцена

вичікування з „*M. Butterfly*“ своїм загальним настроєм нагадує подібні сцени з „Вертера“ й „*Manon*“ Маскні.

З італійських впливів у музиці Пучіні ми згадували вже про Верді. Зі сучасниками Маскні й Леонаваллом вже його заміняв, щоб досягнути якнайбільший реалізм у музиці; однак Маскні могутнійший від нього силою афекту і драматичного кольориту, а рухлива й еластична ритміка в музиці Леонавалла має більше внутрішнього життя. Але Пучіні переважає їх обох віртуозним розділом світла і тіні (контрастів), артистичним опануванням сценічних ефектів і даром сугерування настроїв. (Нпр. в опері „*Bohème*“ серед суботного діялогу ліричне несподівано стоїть лінія мелодії; на тлі реалістичного мілїєу редефно виходять ліричні сцени, підмалювані в оркестрі). Пучіні не слідно однолітності драматичної лінії, та він вступає до не достачу цілою низкою зовнішніх ефектів, частим уживанням секундового акорду, сентиментальними скоками в мелодії, а найчастіше тим, що перериває арію речитативом, який, збудований на зразок старого секко-речитатива, має підставу на тремольо-акордах в оркестрі. Крім цього характеристичне є повторювання поодиноких мотивів мелодії, як також дуже яркі контрасти в динаміці, зокрема виштовплені пазів або панісіма по великих тонах *con tutta la forza*. Саме в цих ефектах лежить майбуття та скаля настроїв, що їх витворює Пучіні в публіку.

Світлова критика різко оцінює творчість Пучіні. Німецькі критики

ставляється до його творів більш або менше негативно; всеж таки твори його не сходять із репертуару європейських сцен, завдяки вартості, яку вони мають для співаків, для публіки — ну, і для директорів. Пучіні, як визначний знавець вокальних можностей та ефектів, дає співакові, в тим більше співакові спробою розвинути цілу скалю голосових та акторських здібностей. Що музика його ділає могутньою на публіку — це також загально відомо. А наслідком усього цього: повна театральна каса — й очевидно приязне відношення директорів до творів маестра.

Та як і не ставитися до тих зовнішніх успіхів творчости Пучіні, булоб несправедливо приписувати їм тільки щасливий конюнктуру, та сценічній рутині. Правда, що він своїм небуденним сценічним талантом адобує собі загально популярність, але він також як композитор вносить до оперового стилю нові течії, нові напрямки. Важ те, що ми піхкреслили вище, запевнює йому визначне становище в історії модерної музики. Він не литворив нової оперової школи як Вагнер, не кавав нових шляхів, як Ріхард Штраус, Дебюссі або Скрабін. Але зате не можна заперечити значного його впливу на таких композитів, як Шрекер (найбільше в опері „*Der ferne Klang*“), Шіллінгс („*Mona Lisa*“), та подекуди Шмідт („*Notre Dame*“), хоч цей перший у своїй дальшій творчості звернувся більше до містичного напрямку („*Irrelohe*“).

Пучіні — могутній темперамент на переломі 20-го століття.

СОФІЯ ДНІСТРІАНСЬКА.

ПУЧІНІ.

(З нагоди смерті.)

(Докінчено.)

Пучіні удержує в своїх операх тільки зовнішній контакт між музикою та публікою, не як Верді між музикою та психічними подіями на сцені. Правда, що пластична мелодія (збудованої на секвенціях), яку Пучіні уживає часто на високому тоні та перетикає віртуозно вжитими пададами — робить своє враження і є моменти, де з неординарних гнаних жіночих очей попливе сльоза, — але легке нервово-подразнення переходить під впливом іншого ефекту. Однак порівняймо це з враженням, яке викликає музика Чайковського в останньому акті „Пікової Дамы“, то зрозуміємо ріжницю щодо інтенсивности драматичного кольориту. Шлу сцену позови графині після смерті держить Чайковський у містичному тоні *clair obscur*, що як не можна краще ілюструє події останнього акту.

Для оправдання Пучіні слід звернути увагу на те, що він, як інші італійські музиканти, писали свої опери для італійської сцени. Італійці шукають у театрі розривки і навіть у найбільш драматичних ситуаціях хочуть мати враження театру, не дійсности. Поняття драми в розумінні Вагнера з італійським композитором чуже, та найсильніші нагрозження стають у них передумовами до тим сильнішого вошлювання чуття. Лірично-романтичний

що ліберали перестали боротись за виборчу реформу, а домагались у своїх рішеннях пеши усього „свобідного вислову думок дома, в пресі, на публичних зборах і в товариствах“.

Муссоліні заявляє гордо, що він задоволений виступленням ліберальних міністрів в кабінеті і що тепер фашизм може прийняти на себе повну відповідальність за владу. Одночасно додає, що коли колись фашизм піде на компроміси, тоді пошукає собі союзників між представниками моральних та матеріальних інтересів мас. Фашисти не хочуть віддати кеми владі поміркованим елементам, у переконанні, що її перебрав би хутко найкрайніші елементи, себто комуністи. Зрешт комунізму домагастись, на їх гадку, непохитних метод. З усім тим, ці надто енергійні методи причинились до зеднання ліберальних елементів. Загальна опінія прислухується дуже уважно до голосів опозиції, яка має за провідників таких визначних, старих діячів як Джолітті, Саландра та Орландо. Дуже можливо, що поки прийде до рішучої боротьби між т. зв. старою і новою Італією, Муссоліні знайде ще не один шлях, щоб стрібувати порозуміння з поміркованою опозицією.

Лампаймо: Рідна Школа — це не чодня фортеця, це певний захист у добі ліхоліття!!

У. С. Р. Р.

Катастрофа в ковальні.

В Довбасі, в рудоконі ім. Чубаря завався відкритий коридор наслідком обвалу нестерпного руштування. Жертвою катастрофи впало 17 робітників. Катастрофа викликала велике обурення серед робітників на недбалість управи. Виявляється, що самі робітники домагались вже давно направи „стемпінг-машин“, але управа цього не зробила. Робітники припинили зовсім роботу.

Зменшення металічного промислу.

До Москви наслідок відомості про погіршення шовал більше крім металічного промислу в Кателіно-Давидовському районі. Більшість великих фабрик обмежує виробі і підприємств робітників. Соєтні і магі фабрики працюють тільки два або три дні на тиждень. Загальна металічний промисл обмежив свої виробі на протязі жовтня до грудня на 35 відсотків. В Кателіно-Давидовському нараховують 8.500 безробітних робітників металічного промислу.

Скасування засуду.

Головний Суд України скасував засуд Кателіно-Давидовського суду в справі селянських неповнолітніх „Ізюмського повіту“ за осени 1924 р. Губернський суд засудив був дев'ятьох селян на кару смерті через постріл за вбивство радянських і партійних „об'єктів“, а 38-ох селян на домігаторський терміну. Оборона використала перед найвищим трибуналом той факт, що об'єкти комуністи були „делегати від голодуючих селян. Це мабуть перший випадок скасування селянським найвищим судом чини, належної ніщою Судовою інстанцією за вбивство радянських і партійних робітників. Стоїть це в зв'язку з придушенням селянських сміхотів для рашади і для компартії.

Селянські непорядки.

Рижський кореспондент „Енформасон“ повідомляє на основі відомостей, з радянської преси, що в київській губернії та в кількох повітах Волині відбулися селянські заворушення. Селяне спалили будинки державних установ, у цьому ряді провінційних осередків і повелили предствити місцевій владі. Згідно з інформацією московських „Ізвєстій“ непорядки повстали в зв'язку з арештуванням трьохсот „жуликів“.

Охорона Володимирського Собору.

Київський губернський виконавчий комітет одержав поручення від центральної влади захистити всіх заходів для того, щоб об'єкти в шкоти Володимирського Собору перед літнім часом. Розпорядок видано в зв'язку з відомостями про те, що Володимирський Собор систематично нищить чужа зловия рука і це в шкоти загрожують загальному пам'ятникові української старовини.

Основи конституції У.С.Р.Р.

Три декрети.

3. Декрет про Всеукраїнський Центральний Виконавчий Комітет Рад Робітничих, Селянських та Червоноармійських Депутатів.

ВУЦВК є найвищим органом влади УСРР. В часі між Зіздями Рад. Вищою від нього інстанцією є тільки Всеукраїнський Зізд Рад. Перед ним останній є відповідальний ВУЦВК і згідно його виборів. Уповноваження ВУЦВК-у починаються з дня його вибору і кінчаються з днем вибору другого на його місце. ВУЦВК вибирає зі свого складу президію ВУЦВК-у, а також затверджує склад Ради народних комісарів (уряду). Праця ВУЦВК-у проводиться на звичайних (чергових) і надзвичайних сесіях. Надзвичайні сесії скликає президія з власної ініціативи або з ініціативи Рад. наркому. ВУЦВК здійснює загальний напрям всієї внутрішньої політики УСРР і розглядає питання закордонної політики в межах установлених конституцією СРСР. Затверджує бюджет України, розв'язує питання про зміну кордонів і конституції УСРР та подає свої рішення на затвердження СРСР. Він має право ініціативи у зміні союзної конституції.

Президія Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету є найвищим органом влади на Україні в період поміж сесіями ВУЦВК-у характеру: законодавчого, виконавчого і розпорядчого. Президія складається з голови, секретаря і 17 членів. Заступника голови нема. В разі потреби виконує функції голови секретар до часу аж президія доручить кому іншому провід. Президія вибирає ВУЦВК. Президія наглядає за проведенням в життя конституції УСРР та за виконанням усіх постанов Зізду

Рад Союзу РСР і ВУЦВК-у. Вони займаються підготовкою усіх матеріалів для сесії ВУЦВК-у, видаванням декретів, постанов розпорядків та затвердження проєктів Ради Нар. Комісарів.

Президія має право: касувати постанови Раднаркому; звільнювати від обов'язків поодиноких членів Раднаркому; представляти на затвердження Союзного Раднаркому відповідних і підходящих кандидатів на посади уповноважених народних комісарів СРСР при УСРР; касувати присуди та постанови найвищого суду УСРР; розглядати протести та подання прокуратора республіки; нагороджувати орденами Червоного і Трудового прапора; опротестовувати постанови Раднаркому та найвищих органів Союзу в випадках їхньої суперечності з конституцією УСРР.

Члени ВУЦВК-у мають право законодавчої ініціативи та право зв'язити на сесіях ВУЦВК-у. Члени ВУЦВК-у не підлягають арештуванню ні затриманню, хіба за згодою голови ВУЦВК-у. Перед судом можуть вони відповідати тільки на підставі окремої про це постановки ВУЦВК-у.

ВУЦВК (його президія) можуть відповідати до потреби творити всякі сталі або тимчасові комісії, які покликуються до життя окремими постановами ВУЦВК-у.

Як бачимо, ВУЦВК, а подекуди і його президія об'єднує в собі не тільки найвищі законодавчі, виконавчі і розпорядчі функції, але являється теж найвищою судовою інстанцією.

В. М.

Всеукраїнський Учительський Зізд.

Недавно відбувся у Харкові Всеукраїнський зізд учителів, при участі 383 делегатів, з того сільських учителів було 267. Учителі України творили 76 проц. всіх делегатів.

З численних рефератів і промов на цій зізді варто зреферувати реферат Затонського п. н. „Національна справа і школа“.

Русифікаторська політика і кольтівізація України — казав Затонський — викликали почуття національної свідомості в українському населенні. Українська буржуазія і вищі шари інтелігенції без перешкод засимілювалися. Опір ставило тільки селянство та частина інтелігенції. Тільки селянство переховувало національне почуття і національні традиції. Його ідеологом був сільський учитель, близько зв'язаний з національною культурою й мовою.

Большевики завжди підтримували справедливий змагання українського народу до самовизначення й до вільного культурного та економічного розвитку, але категорично виступали проти національного шовінізму. Комуністи заявляли, що ні „широка демократія“, ні буржуазія не вирішать національної справи, лише революція і диктатура пролетаріату. Так і сталося.

Далі дав Затонський специфічно большевицьку оцінку самостійництву, яке по привичці думить з Петлюрою, а відтак дає вузькоглядну і завжди вже „практичну“ характеристику української національної проблеми, вважаючи її справою „взаємовідносин“ селянства з робітниками!“

Радянська влада — каже Затонський — поставила своїм завданням швидко забезпечити асєбичний розвій української національної культури. Через національну культуру ми зможемо здійснити справжню „смічку“ міста зі селом і тісний зв'язок між селянами та робітниками. Революція на Україні не могла почати винос-

шення національної справи, бо не було справжніх провідників української культури (П). Тепер вони є... Але українська культура поки що — культура вісталоного села й потрібна ще довгого часу, поки вона підніметься на належну височину. Хоч наші досягнення в розвитку української культури ще невеликі, але вони дають нам певність, що стоїмо на правильному шляху...

Огже завжди те саме, поза „взаємовідносини між селянством і робітництвом“, большевицька думка в розумінні українського національного питання далі не сягає... Пора би большевицьким державним мужам України з цього „зачарованого кола“ виїти й привикнути говорити про державу українську.

Вкінці Затонський подав ось такі інформації про стан народної освіти: 3 117.0 шкіл майже 8.500 справді українські. Поступає наперед українська вища школа. Хоч ще мало є української професури, але всі педагогічні курси і сільсько-господарські школи українською і вони дадуть селу учителів та агрономів не чужих українській мові і культурним потребам села. Зростає число українських газет. В 1923 р. тільки 28 проц. газет видавалося українською мовою, а в 1924 р. 38 проц.

Той самий Затонський, колишній комісар народної освіти, а тепер голова Української Військової Ради вітає Зізд від армії і між іншим говорив таке:

Капіталістичний світ, даючи радянській владі тимчасовий переполюнок, не може погодитися на існування радянських республік. Тому треба бути наготові, чекаючи нових спроб інтервенції, особливою на Україні. Загроза нового імперіалістичного наступу примушує нас тримати червону армію і поліпшувати її стан. Головна сила червоної армії в тому, щоб кожний червоноармійський знав, в ім'я чого він служить республіці. Тому треба понести культурну роботу на село, звідкіль виходить переважно молодіж до армії.

А. В.

ОСТАННІ ВІСТІ.

Диверсійний напад.

Дня 20. І, під Будзералом (Дубенщина) перейшла границю на польський бік диверсійна ватага. Підпалила фільварочні забудови Сятець і забрала 4 коні. Всі будинки згоріли. Пів години після нападу прибула на місце поліція, піхота й кіннота, але ватаги вже не було. Намагаючись перейти на радянський бік, але її відперли постерунки корпусу охорони границі. Ватага скрилась у лісі Новомалишок.

Довіра для наб. Лютера

Дня 22. І. голосував райхстаг за заявою довіри для уряду Лютера. Внесена прийнято 246 гол. проти 160.

Вибори на „кресах“.

Ратайські заявив, що уряд пропонує законодатним тілам тимчасову виборчу ординацію, на основі котрої відбулися би вибори в Конгресіаді і Галичині. На „кресах“ вибори до міських рад не можуть відбутися під ніяким умови.

Румунія не дістане позички.

Румунський уряд звернувся до Союзу Народів із просябою, щоб виведив Румунії позичку 2 мільярда лірів на румунські університети. Секретаріат С. Народів відповів рум. урядові, що С. Н. не може попитати просябу Румунії, доки на рум. університетах об'являє літературний clausus.

Японсько-радянський союз.

Японія при підписанні японсько-радянського договору зобов'язалася усвідомити не підписувати протоколу відносно Бесарабії. В лондонських дипломатичних колах признають загально велику вагу японсько-радянському договору. Побожуються, що на Дал. Сході приготують радянсько-японсько-китайський союз проти Європи й Америки. СРСР буде третьою азійською великодержавою.

Дзєнінський наслідник Троцького.

„Аоб. Цтг.“ повідомляє з Риги, що наслідником Троцького на ставновіше шєфа червоної армії буде Дзєнінський.

Відгуки дня.

Борислав еміється.

І.

Цього року я мав можливість стрітати ся. Миколая на далній проєзді. Призначив, що там зробив він на мене потрясання вражіння, далеко більше як робив у городі Льва, та пак: Казимира Великого. Визно ся. Миколай більше любить проєзди, як хаотично розподілявану статистику.

Цього року мав я можливість стрітати ся. Миколая в славний град Борислав. Борислав лежить на тіл самій геогр. карті, що Отинія і Куликів, а на тіл самій ширині що Парик і Бердичів. Крім цього, він ще славетний і тим, що має ліфту і „Народний Дім“.

В шкоти „Нар. Дому“ й мабуться приїждять ся. Миколай. Приїзд угодників був назначений на 6 год. вечером. Я прийшов коло дев'ятої, тому й мав ще довший час, щоб оглянути білий дім, збудований жертвами місцевих громадян і гримих місцевих Криві.

Очі очаждали мене і позивали усе миколайське історичне, ясторичне-історичне будинок. По порядку показував мені всі архітектурні і архітектурні, стелітують в той спосіб мов шире захоплення.

Нарешті згадував мені що вже всь. Але очі шарового історичного зраджували, що ще якусь найліпшу штуку схожу на сам кінець.

Так і було.

Коли ми аїяшли на банкю, він рукою вказав на одну стіну.

Я глянув і з подивом замірив. На стіні красувалась з ший своїй величавий електричний вентилятор.

Легкий знак історичного і вентилятора почав усмішно працювати.

Вся публіка звернула голови в сторону дивної машини і пережидала разом з нами одну з найбільших атракцій цього вечора.

— Бач, бач, бач!.. загуділо зза кути.

Знак, що ся. Миколай зближається.

Вентилятор моментально, (хоч може утримуватись) — затих. Затихав і шуб-

3 зразки: Видвигнута Сулка. Діло. Львів. Ринок 'я. 10